

Podríem anomenar el segle XX el de la Llengua Catalana. Tothom té notícia de les confrontacions i les baralles hagudes sobre aquest problema, que van anar a poc a poc diluint-se fins arribar a una estabilització general. La figura central de tot aquest important moviment fou, sens dubte, el mestre Pompeu Fabra, home providencial per a Catalunya al qual devem que la nostra parla entrés (lentament) en una franca normalitat. Però el president Prat de la Riba fou un element decisiu, perquè diposità en el mestre tota la confiança, el féu tornar de Bilbao l'any 1912, on exercia la seva càtedra, i el nomenà titular de Llengua Catalana de la Diputació.

El mestre Pompeu Fabra feia anys ja que treballava intensament en la normalització de la nostra llengua, com ho proven els llibres que publicà com ara el «Tractat d'Ortografia Catalana» de 1904, que conté ja al final una llista alfabètica de mots escrits d'acord amb la nova ortografia. El 1906 Pompeu Fabra participà, sense gaire èxit, al Primer Congrés Internacional de la Llengua Catalana. L'any 1911 havia ingressat a la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans, que fou fundat l'any 1907, i publicà el llibre «Qüestions de gramàtica catalana», en les pàgines del qual el mestre s'aixecà irat contra els ultratges comesos en la llengua pels partidaris del «català que ara es parla», augmentats encara amb l'«horrible català que ara s'escriu».

Com anem veient, es feia necessari posar un fre a aquella situació desballestada, composta per criteris d'evident ignorància, deixalles de pitarisme

El segle de la llengua catalana

J. B. XURIGUERA

i falses tradicions renaixentistes, fins que el dia 24 de gener de 1913 es publicaren les Normes Ortogràfiques, aprovades i signades per 19 membres de l'Institut d'Estudis Catalans. En aquell moment l'anarquia i els personalismes passaren a segon pla i un bon nombre d'escriptors, entre els quals trobem Josep Carner, Joaquim Riera (a poc a poc) i sobretot la joventut entusiasta, sortiren decidits en defensa de la nova situació. Prat de la Riba decretà que, d'aleshores endavant, tots els documents ordinaris de la Corporació que presidia, havien de redactar-se d'acord amb les Normes establertes, que passaven a ésser oficials, i això accelerà el procés.

No pretenem pas de fer aquí una relació exhaustiva del curs seguit per la nostra llengua escrita, perquè això correspon a la història literària i ha estat ja tractat abundantment. Només afegirem que a partir d'aleshores tot

anà més de pressa. L'any 1917, l'IEC publicà el «Diccionari Ortogràfic» precedit del text definitiu de les Normes del mestre Pompeu Fabra. L'any següent veié la llum la seva «Gramàtica Catalana» i el 1919 començà les «Converses Filològiques», que han mantingut sempre un rellevant prestigi. La generació dels anys 1930, podríem dir la totalitat dels escriptors catalans, s'adheriren al mestratge de Pompeu Fabra i s'hi mostraren uns seguidors entusiastes. Els nous deixebles del mestre començaren a proliferar i desaparegué aviat el problema dels particulars criteris ortogràfics. Tothom escrivia el català de la mateixa manera. S'havia aconseguit la unitat.

El «Diccionari General de la Llengua Catalana» aparegué l'any 1932. Després, s'han multiplicat les edicions dels llibres fabrians i, sense parar, han començat a aparèixer nombrosos llibres didàctics sobre la nostra llengua, on abunden els diccionaris, gramàti-

ques, mètodes diversos, tractats especialitzats, manuals, llibres de lectura, vocabularis, etc., que el nostre poble rep amb agraïment i va adquirint generosament.

Durant aquest segle vintè, la llengua catalana ha restat normalitzada i fixada. Pompeu Fabra n'ha estat el mestre ordenador. Ell recollí la llengua del desordre i n'establí les lleis reguladores. Ara, ja amb la llengua madura, els conreadors poden llançar-se confiats a les noves creacions literàries. Darrerament hem vist aparèixer el primer volum de l'obra gegantina de Joan Coromines, el «Diccionari Etimològic i complementari de la Llengua Catalana», que ha vingut magníficament a enriquir-la, a donar-li un nou relleu i una categoria universal, i a fer-li uns honors que prou voldrien altres llengües.

Així tenim, doncs, que el segle XX ha estat el de la Llengua Catalana. Hem superat feliçment el procés obligat de modernització que han anat sofrint totes les altres llengües. Aquell català medieval, concret, entenedor, suau i sonor de Ramon Llull, Arnau de Vilanova, Bernat Metge, Joanot Martorell, Francesc Eiximenis, Auxiàs March i molts altres, no ha perdut l'encant i la brillantor de la seva època. Però també la llengua catalana actual, indiscutiblement filla d'aquella, va demostrant sòlidament la seva maduresa, apta per a expressar tots els pensaments de l'home.

En el segle XX han aparegut i s'han realitzat l'ordre i la tècnica de la llengua catalana. Avui és una llengua científica. Tot no pot fer-se alhora. El segle XX és el de la llengua catalana.